LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING

Ny lagstiftning om landskapsstyrelsens allmänna förvaltning

1996-97 **nr 19**

FÖRSLAG

I framställningen ingår ett förslag till ny lagstiftning om landskapsstyrelsens allmänna förvaltning jämte följdändringar i annan lagstiftning. Genom lagen skall landskaplagen om landskapets centrala ämbetsverk från år 1973 upphävas.

Den allmänna förvaltningen utgörs enligt lagen av den del av landskapsstyrelsens förvaltning som i dag kallas det centrala ämbetsverket samt av lagberedningen.

Den allmänna förvaltningen skall bestå av sex olika avdelningar samt lagberedningen. Avdelningarna kan indelas i byråer och enheter. Avdelningarna är i stort sett desamma som för närvarande, dock så att den nuvarande social- och hälsovårdsavdelningen ombildas till en social- och miljöavdelning. Till social- och miljövdelningens veksamhetsområde skall, förutom de uppgifter som enligt den gällande lagstiftningen ankommer på social- och hälsovårdsavdelningen, höra de miljöfrågor som består i myndighetsutövning.

De olika avdelningarnas verksamhetsområde beskrivs avsiktligt på ett sådant sätt att de överlappar varandra. Härigenom blir det möjligt att i viss utsträckning flytta uppgifter mellan avdelningarna utan att lagen behöver ändras.

Den administrativa ledningen och samordningen påförs avdelningschefen för kansliavdelningen och lantrådet befrias helt från det löpande arbetet med sådana frågor.

Den största skillnaden jämfört med den gällande lagstiftningen är på ett principiellt plan och består i det att landskapsstyrelsen ges större möjligheter att själv organisera sin förvaltning. Den nya lagen innehåller sålunda endast de mest grundläggande bestämmelserna om hur den allmänna förvaltningen skall vara uppbyggd. Dessa grundläggande bestämmelser gäller vilka avdelningar som skall finnas och varje avdelnings verksamhetsområde, den administrativa ledningen och samordningen, avdelnings- och byråchefernas uppgifter samt behörighetskraven för tjänsterna som avdelningschefer. I lagen ingår även en allmän bestämmelse om hur ärenden skall beredas samt allmänna bestämmelser om att öppenhet skall eftersträvas i arbetet och att allmänheten skall ges råd och annan vägledning när de vänder sig till en tjänsteman vid den allmänna förvaltningen.

Lagen skall kompletteras med en landskapsförordning där det slås fast vilka byråer som skall finns vid de olika avdelningarna, vilka tjänster som skall finnas utöver avdelningschefstjänsterna och de behörighetskrav som skall gälla för varje sådan tjänst. Närmare betämmelser om hur arbetet skall bedrivas vid vid varje avdelning skall vid behov kunna intas i en arbetsordning för avdelningen och för de enskilda tjänsterna skall befattningsbeskrivningar kunna antas.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ALLMÄN MOTIVERING

1. Den gällande lagstiftning ... 1

1.1. Landskapsstyrelsens förvaltning ... 1

1.2. Det centrala ämbetsverket ... 1

2. Reformbehovet och föreslagna ändringar ... 2

2.1.Allmänt ... 2

2.2. Författningsnivån ... 2

2.3. Benämningen centralt ämbetsverk ... 3

2.4. Den administrativa ledningen ... 3

2.5. Organisationsmodellen ... 4

3. Ekonomiska och administrativa konsekvenser ... 5

4. Lagstiftningsordningen ... 6

5. Ikraftträdande ... 6

6. Beredningen av ärendet ... 6

DETALJMOTIVERING ... 7

1. Landskapslagen om ändring av landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse ... 7

2. Landskapslagen om Ålands landskapsstyrelses allmänna förvaltning ... 7

3. Landskapslagen om ändring av landskapslagen om lagberedningen ... 13

4. Landskapslagen om upphävande av 6 § 3 mom. landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet ... 14

5. Landskapslagen om ändring av landskapslagen om tjänstekollektivavtal ... 15

6. Landskapslagen om upphävande av landskapslagen om semester för landskapets tjänstemän ... 15

7. Landskapslagen om ändring av 37 § tjänstemannalagen för landskapet Åland ... 16

LAGTEXT ... 17

1) Landskapslag om ändring av landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse ... 17

2) Landskapslag om Ålands landskapsstyrelses allmänna förvaltning ... 18

3) Landskapslag om ändring av landskapslagen om lagberedningen ... 22

4) Landskapslag om upphävande av 6 § 3 mom. landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet ... 23

5) Landskapslag om ändring av 2 § landskapslagen om tjänstekollektivavtal ... 23

6) Landskapslag om upphävande av landskapslagen om semester för landskapets tjänstemän ... 24

7) Landskapslag om ändring av 37 § tjänstemannalagen för landskapet Åland ... 24

BILAGOR I
1. Landskapslag om ändring av landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse I
3. Landskapslag om ändring av landskapslagen om lagberedningen IV
5. Landskapslag om ändring av 2 § om landskapslagen om tjänstekollektivavtal . . . VI
7. Landskapslag om ändring av 37 § tjänstemannalagen för landskapet Åland VII

Allmänn motivering

1. Den gällande lagstiftningen

1.1. Landskapsstyrelsens förvaltning

Ålands landskapsstyrelse har olika uppgifter. Förutom att fullgöra de uppgifter som hör samman med utövandet av den makt som allmänt kallas regeringsmakten verkar landskapsstyrelsen också som allmän förvaltningsmyndighet i landskapet. I sitt arbete bistås landskapsstyrelsen av tjänstemän av vilka de flesta finns vid landskapsstyrelsens centralförvaltning. Till centralförvaltningen brukar allmänt räknas den del av landskapsstyrelsens förvaltning som kallas det centrala ämbetsverket samt lagberedningen och den interna revisionen.

Den lag som reglerar uppbyggnaden av och uppgifterna för det centrala ämbetsverket är landskapslagen om landskapet Ålands centrala ämbetsverk (25/73), nedan kallad ämbetsverkslagen. Dessutom finns det vissa bestämmelser därom i landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse (42/71), nedan kallad landskapsstyrelselagen, samt i landskapslagen om landskapets finansförvaltning (43/71). Lagberedningen och den interna revisionen regleras i särskilda lagar, landskapslagen om lagberedningen (13/72) och landskapslagen om landskapsstyrelsens revisionsbyrå (8/96).

1.2. Det centrala ämbetsverket

Landskapsstyrelsen bistås i huvuddelen av de ärenden som ankommer på landskapsstyrelsen av de tjänstemän som verkar inom det centrala ämbetsverket. De bestämmelser som gäller själva handläggningen av ärendena ingår i landskapsstyrelselagen och i landskapslagen om ärendenas handläggning i landskapsstyrelsen (58/75).

I landskapsstyrelselagen har bestämmelser intagits om att landskapsstyrelsen biträds av landskapets centrala ämbetsverk, som för de olika förvaltningsgrenarna är indelad i sex avdelningar. Dessa är kansliavdelningen, finansavdelningen, social- och hälsovårdsavdelningen, utbildningsvdelningen, näringsavdelningen och trafikavdelningen. Ämbetsverkslagen innehåller bl.a. bestämmelser om vilka byråer som finns vid det centrala ämbetsverket, om vilka tjänster som finns vid byråerna och om behörighetskrav för tjänsterna samt om avdelnings- och byråchefernas uppgifter. Ämbetsverkslagen är således en lag genom vilken förvaltningen organiseras men framförallt utgör den en förteckning över de tjänster som förutsätts finnas för att landskapsstyrelsen skall kunna fullgöra sina förvaltningsuppgifter.

Förutom de bestämmelser som är av organisatorisk natur innehåller ämbetsverkslagen

även vissa tjänstemannarättsliga bestämmelser av mera allmän natur. De bestämmelserna har dock förlorat sin betydelse i och med tillkomsten av den särskilda tjänstemannalag, tjänstemannalagen för landskapet Åland (61/87), som trädde i kraft den 1 mars 1988. Också i flera andra avseenden är ämbetsverkslagen föråldrad och den har till stor del förlorat sin ursprungliga betydelse.

2. Reformbehovet och föreslagna ändringar

2.1. Allmänt

Ämbetsverkslagen är föråldrad och det har under en längre tid stått klart att en reform är nödvändig. Redan år 1982 uppgjordes efter en längre tids beredning ett förslag till ny lagstiftning. Det förslaget förkastades dock av lagtinget. Reformbehovet har ökat genom den s.k. parlamentarismreformen som genomfördes år 1988 och den reform om ökat ansvar för medlemmarna av landskapsstyrelsen som genomfördes år 1995.

Reformbehovet gäller framförallt författningsnivån, den administrativa ledningen och de olika förvaltningsenheternas förhållande till varandra samt benämningen på det som hittills kallats centrala ämbetsverket.

2.2. Författningsnivån

Lagstiftningen om centrala ämbetsverket är på en hög författningsnivå. Med beaktande av innehållet i lagstiftningen bör den anses vara på en omotiverad hög författningsnivå. Flera regler, t.ex. de om avdelningarnas antal och benämning, ingår i landskapsstyrelselagen och de är följaktligen antagna med kvalificerad majoritet. Till övriga delar är regelverket på vanlig lagnivå.

Den författningsnivå som ursprungligen valdes gör regelverket stabilt men samtidigt trögt att ändra. Sett mot bakgrunden av de tjänstemannarättsliga bestämmelser som var gällande vid lagens tillkomst kunde en sådan stelbenthet och tröghet möjligen försvaras, trots att det redan då var en uppgift för landskapsstyrelsen att inrätta tjänster. (36 § 1 mom. 1951-års självstyrelselag). I dagens läge med krav på ständig anpassning till nya uppgifter, utan att det alltid kan skapas nya resurser, måste regelverket göras lättare att ändra.

Det mest ändamålsenliga sättet att åstadkomma ett regelverk som lätt kan anpassas efter förhållandena är att landskapsstyrelsen ges befogenhet att besluta om hur förvaltningen skall vara organiserad. De grundläggande principerna för hur förvaltningen skall vara uppbyggd bör dock också framdeles vara på lagnivå för att ge en viss stabilitet åt den organisationsmodell som valts.

Landskapsstyrelsen kan ges rätt att organisera förvaltningen med hjälp av olika instrument. Av olika orsaker har det ansetts mest ändamålsenligt att reglerna skall intas i landskapsförordning. Det främsta skälet till att krav bör uppställas på att landskapsförordning används är att det då garanteras öppenhet i och med att förordningen och ändringar av den måste publiceras i författningssamlingen.

Frågor som enligt landskapsstyrelsens uppfattning bör regleras på lagnivå också i framtiden är avdelningarna samt deras antal och uppgifter, den administrativa ledningen samt behörighetskraven för tjänsterna som chefer för avdelningarna. De andra tjänster som skall finnas, behörighetskraven för sådana tjänster samt frågan om hur de olika avdelningarna skall vara organiserade skall däremot vara angelägenheter som regleras genom förordning. En sådan modell för uppbyggnaden av regelverket står i god överensstämmelse med tjänstemannalagen som bl.a. förutsätter att det är landskapsstyrelsen som avgör om och när tjänster skall inrättas och indras.

2.3. Benämningen centralt ämbetsverk

Benämningen centralt ämbetsverk på statliga myndigheter förekommer i Sverige och Finland. I den svensk - finska förvaltningstraditionen är de centrala ämbetsverken självständiga myndigheter som beslutar i eget namn och de beslut som fattats överklagas enligt ett särskilt förvaltningsprocessuellt system.

Det centrala ämbetsverkets förhållande till myndigheten Ålands landskapsstyrelse har uppfattats på olika sätt, vilket åtminstone till viss del beror på att begreppet centralt ämbetsverk i landskapslagstiftningen använts på ett sätt som är främmande för svensk-finsk förvaltningstradition. Lagstiftningen medger visserligen inte olika tolkningar, men trots det uppfattas ofta det centrala ämbetsverket som någonting annat än en del av myndigheten Ålands landskapsstyrelse.

Eftersom benämningen centralt ämbetsverk visat sig leda till missförstånd, bör den benämningen inte längre användas. Landskapsstyrelsen föreslår därför att organisationen i fråga framdeles skall benämnas landskapsstyrelsens allmänna förvaltning.

2.4. Den administrativa ledningen

Den administrativa ledningen av landskapsstyrelsens förvaltning vilar för närvarande i stor utsträckning på lantrådet. Detta var naturligt när det fanns en lantrådstjänst och lantrådet således var en tjänsteman. Genom parlamentarismreformen indrogs emellertid tjänsten som lantråd och de som efter ingången av år 1988 utsetts till lantråd har varit förtroendevalda liksom ledamöterna.

I samband med parlamentarismreformen framfördes i viss utsträckning olika uppfattningar om hur de uppgifter som gäller ledningen, tillsynen och övervakningen av landskapsförvaltningen bör ordnas för framtiden. Allmänt synes det dock då ha förutsatts att den administrativa ledningen åtminstone delvis skall påföras en eller flera tjänstemän. Från lagtingets sida förutsattes det att dessa frågor skulle utredas närmare av landskapsstyrelsen varefter erforderliga förslag kunde föreläggas lagtinget.

Frågan om den framtida ledningen av landskapsstyrelsens förvaltning har utretts bl.a. med hjälp av utomstående konsulter. Utgående från dessa utredningar har landskapsstyrelsen bedömt att den administrativa ledningen kan särskiljas från den allmänna ledningsuppgiften och påföras en tjänsteman. Den tjänsteman som det är mest ändamålsenligt att denna uppgift påförs är avdelningschefen för kansliavdelningen, dvs. kanslichefen, som också enligt gällande bestämmelser fullgör vissa samordningsuppgifter. När den administrativa ledningen och samordningen påförs en tjänsteman kan lantrådet också formellt befrias från det löpande arbetet med sådana frågor.

För att kanslichefen skall kunna fullgöra sina uppgifter bedömer landskapsstyrelsen att också cheferna för de andra avdelningarna måste ges ett mera utpräglat chefsansvar och dessutom åläggas att biträda kanslichefen i dennes ledningsuppgift. Avdelningscheferna skall följaktligen ges större befogenheter att leda arbetet på avdelningarna.

2.5. Organisationsmodellen

Den nuvarande organisationsmodellen bygger på avdelningar som är indelade i byråer. I den gällande lagen finns det bl.a. en bestämmelse om att varje byrå självständigt och på eget ansvar handlägger de ärenden som ankommer på byrån. Från den regeln finns det dock ett undantag för ärenden som skall föredras av ledamot vid landskapsstyrelsens sammanträde.

De olika slag av ärenden som ankommer på varje byrå anges i dag i lagen. På en byrå, kansliavdelningens allmänna byrå, ankommer de övriga ärenden som inte faller under verksamhetsområdet för någon annan byrå.

De gällande reglerna är stelbenta och medger inte en ändamålsenlig arbetsfördelning mellan olika tjänstemän och arbetsenheter. Landskapsstyrelsen bedömer därför att det är nödvändigt att i stor utsträckning frångå nuvarande regler och gå in för ett i grunden nytt system för att beskriva de olika uppgiftsområdena.

Den nya organisationsmodellen bygger på att det i lag anges vilka avdelningar som skall finnas, medan indelningen av avdelningarna i byråer och enheter skall vara en förordningsfråga. Begreppet enhet används inte i den gällande lagstiftningen. I praktiken förekommer det dock redan i dag enheter som finns inom den fastställda avdelnings- och byråindelningen, t.ex.den EU-enhet som finns vid kansliavdelningens allmänna byrå. En

enhet skall kunna bestå av en eller flera tjänstemän som det, med tanke på arbetsuppgifterna, är lämpligt att utgör en särskild arbetsenhet inom organisationen. Avdelningarnas verksamhetsområde anges i lagen men de olika verksamhetsområdena anges avsiktligt på ett sådant sätt att de i viss utstäckning överlappar varandra. På så sätt kan mindre omfattande uppgiftsöverföringar ske mellan avdelningarna utan att lagen behöver ändras. För mera omfattande ändringar skulle det dock förutsättas att lagen ändras. Inom ramarna för den beskrivning av en avdelnings verksamhetsområde som intagits i lagen kan en mera detaljerad uppgiftsbeskrivning för varje byrå och enhet göras i förordningen.

Fördelen med den nya organisationsmodellen är att mindre omfattande ändringar kan göras på ett enkelt sätt samtidigt som modellen står för en viss stabilitet i grundläggande organisatoriska frågor. T.ex. tillfälliga arbetstoppar kan mötas med att uppgifter tillfälligt flyttas mellan olika byråer och enheter och t.o.m. mellan olika avdelningar.

I uppgiftsfördelningen mellan de olika avdelningarna skall kanslichefen inta en central roll. Bl.a. därför har det också ansetts nödvändigt att det intas bestämmelser om att de andra avdelningscheferna skall bistå kanslichefen i de uppgifter som hör samman med den administrativa ledningen och samordningen.

I avdelningsindelningen har landskapsstyrelsen inte funnit orsak att göra några ändringar. Däremot kommer uppgifter att överflyttas mellan avdelningar direkt på grund av lagen. Dessa uppgiftsöverföringar medför även att tjänstemän flyttar till en annan avdelning. När förordningen antas kan det föranleda ytterligare överflyttningar av uppgifter och tjänstemän mellan byråer och i viss utsträckning också mellan avdelningar.

3. Ekonomiska och administrativa konsekvenser

Lagförslaget medför inte några nya kostnader för landskapet.

Eftersom avsikten med framställningen är att reformera en del av landskapets förvaltning är de administrativa konsekvenserna förhållandevis stora.

En formell administrativ konsekvens är att lantrådet nu också formellt befrias från uppgiften att utöva den löpande tillsynen över landskapsförvaltningen, eftersom den administrativa ledningen påförs kanslichefen.

Avdelningschefernas ställning förändras, eftersom avdelningscheferna ges större möjlighet att leda arbetet vid avdelningarna. Detta medför även en förbättring av de enskilda ledamöternas förutsättningar att fullgöra sina uppdrag.

Ett av målen med den föreslagna lagstiftningen är att göra det möjligt att genomföra anpassningar inom landskapsstyrelsens allmänna förvaltning utan att det krävs ändring av lag. Till följd härav medför den nya lagen förutom de direkta konsekvenserna även konsekvenser som är av en sådan natur att de uppkommer först när den landskapsförordning som skall antas med stöd av lagen kommer till.

Miljöförvaltningen skall enligt den föreslagna lagen koncentreras till social- och miljöavdelningen som motsvarar den tidigare social- och hälsovårdsavdelningen. Detta betyder att vissa tjänster som f.n. finns vid näringsavdelningen måste överflyttas till social- och miljöavdelningen. De tjänstemannarättsliga arrangemang som detta förutsätter är uppgifter som ankommer på landskapsstyrelsen enligt tjänstemannalagen.

4. Lagstiftningsordningen

Landskapsstyrelselagen är antagen i den ordning som anges i 55 § lagtingsordningen. Sålunda skall också ändringen av lagen antas med kvalificerad majoritet (55 LO och 26 § 2 mom. landskapsstyrelselagen).

De övriga lagförslag som ingår i framställningen kan antas i normal lagstiftningsordning.

När ändringar framdeles görs i de regler som flyttas från landskapsstyrelselagen till annan lagstiftning, annan landskapslag eller -förordning, kommer de att kunna antas i den ordning som gäller för denna andra lagstiftning.

5. Ikraftträdande

Datum för ikraftträdande av de lagförslag som ingår i framställningen har lämnats öppet så att landskapsstyrelsen kan bestämma en lämplig ikraftträdelsedag. Avsikten är att den landskapsförordning som skall antas med stöd av landskapslagen om landskapsstyrelsens allmänna förvaltning skall träda ikraft samtidigt som lagen.

6. Beredningen av ärendet

Ärendet har beretts i en tjänstemannagrupp stödd av en parlamentarisk referensgrupp med företrädare för samtliga i lagtinget företrädda lagtingsgrupper. Över förslaget till ändring av landskapsstyrelselagen och förslaget till landskapslag om landskapsstyrelsens allmänna förvaltning har de berörda förvaltningsenheterna och tjänstemannaföreningarna givits möjlighet att yttra sig.

Detaljmotivering

1. Landskapslagen om ändring av landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse

1 § Bestämmelser om att det finns en förvaltning som står till landskapsstyrelsens förfogande har intagits i en ny 2a §.

2a § Frågan om hur landskapsstyrelsens förvaltning skall vara organiserad är rimligtvis inte av en sådan dignitet att den bör kräva kvalificerad majoritet, om användningen av kvalificerad majoritet skall kunna ha någon särskild betydelse. I paragrafen har därför intagits bestämmelser som gör det möjligt att i framtiden använda normal lagstiftningsordning och författningar på lägre nivå för att organisera landskapsstyrelsens förvaltning.

3 § I och med att paragrafen upphävs blir de uppgifter som i 1 mom. tidigare uttryckligen påförts lantrådet att i stället i princip falla på landskapsstyrelsen, varigenom uppgifterna i fråga kan behandlas på det sätt som gäller andra uppgifter som ankommer på landskapsstyrelsen.

Konsekvensen av att 2 mom. upphävs är att lantrådet förlorar den ställningsfullmakt som tidigare givits. Också den allmänna rätten att kära och svara för landskapet blir således en uppgift som ankommer på kollegiet. Denna uppgift kan delegeras vidare så att också enskilda tjänstemän vid landskapsstyrelsen i de fall där det är ändamålsenligt kan ges ställningsfullmakt i ifrågavarande angelägenheter.

Eftersom landskapsstyrelsen delegeringsbeslut inte är helt lättillgängligt för allmänheten har, med tanke på rättsäkerheten för enskilda personer, kanslichefen i landskapslagen om landskapsstyrelsens allmänna förvaltning givits rätt att ta emot stämningar och andra delgivningar.

11 § Ändringarna är en direkt konsekvens av att 21-23 §§ upphävs.

21-23 §§ Orsaken till att paragraferna föreslås upphävda är att de angelägenheter som regleras i paragraferna framdeles skall regleras på en lägre författningsnivå, landskapslag eller -förordning.

2. Landskapslagen om Ålands landskapsstyrelses allmänna förvaltning

1 § I paragrafen anges den allmänna förvaltningens uppgift. Denna uppgift har uttryckts på ett sådant sätt att det framgår att den allmänna förvaltningen inte är ett organ med självständig rätt till beslutsfattande utan egentligen en del av myndigheten Ålands landskapsstyrelse.

2 § I den gällande lagstiftningen (42 § ämbvL) betonas tjänstemännens skyldighet att hemlighålla de handlingar som skall hemlighållas. Trots att de bestämmelser som gäller offentligheten och hemlighållandet av handlingar finns i annan lagstiftning, i landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet (72/77) och i motsvarande rikslagstiftning till den del fråga är om EU-ärenden, anser landskapsstyrelsen att det finns orsak att i denna lag betona att maximal öppenhet skall eftersträvas i det arbete som bedrivs inom den allmänna förvaltningen.

Betoningen av öppenheten har i paragrafen kompletterats med allmänna regler om tjänstemännens serviceskyldighet gentemot enskilda personer. Huvudregeln är den att en enskild person skall få den hjälp han eller hon behöver för att själv kunna tillvarata sina intressen, likväl så att det övriga arbetet inom förvaltningen inte får bli lidande i oskälig utsträckning.

3 § Avdelningarna är desamma som i dag. Benämningen på den nuvarande utbildningsavdelningen skall dock ändras till utbildnings- och kulturavdelningen för att bättre beskriva verksamheten vid avdelningen. Verksamhetsområdet för avdelningen skall dock inte förändras. För social- och miljöavdelningen, som motsvarar den nuvarande social- och hälsovårdsavdelningen, skall däremot verksamhetsområdet ändras. Den nya benämningen på avdelningen föranleds nämligen av att i huvudsak all miljöförvaltning, också den som tidigare hört till näringsavdelningens förvaltningsområde, framdeles skall falla under social- och miljöavdelningens verksamhetsområde. Denna överflyttning av uppgifter görs i första hand för att ge ökad tyngd åt miljöintressena.

Liksom f.n. skall avdelningarna indelas i byråer. Dessutom skall byråerna kunna indelas i enheter. Byrå- och enhetsindelningen skall vara en förordningsfråga för att göra det möjligt att på ett flexibelt sätt anpassa förvaltningen efter de behov som råder.

Enligt den gällande lagen är varje avdelningschef också chef för en av byråerna inom avdelningen. Detta bör vara huvudregeln även i framtiden. Från huvudregeln bör det dock vara möjligt att avvika, eftersom det på de större avdelningarna kan vara ändamålsenligt att avstå från att påföra avdelningschefen några andra uppgifter än avdelningschefsuppgifterna. Till övriga delar överensstämmer bestämmelserna i paragrafen i huvudsak med gällande bestämmelser, förutom i det att inte några andra tjänster än avdelningschefstjänsterna nämns i lagen.

4 § De olika avdelningarnas verksamhetsområden är i huvudsak oförändrade jämfört med den gällande lagen, dock så att i paragrafen beaktats den utveckling som skett under den gällande lagens giltighetstid. Direkt p.g.a. lagen kommer dock miljöfrågorna att föras från näringsavdelningen till social- och miljöavdelningen.

Verksamhetsområdena är avsiktligt beskrivna på ett sådant sätt att det skall vara möjligt att i viss utsträckning flytta uppgifter mellan avdelningarna utan att ändra lagen.

5 § Förutom i denna paragraf regleras avdelningschefens roll och uppgifter också annorstädes i lagen och i landskapsstyrelselagen.

I paragrafen stärks avdelningschefens ställning samtidigt som avdelningschefen får ett ökat och också klart uttryckt ansvar för att arbetet fungerar på avdelningen. En strävan har varit att inte alltför detaljerat ange de uppgifter som ankommer på avdelningschefen. I det som sägs i 2 mom. 1 punkten ingår således en stor del av det som uppräknats i den gällande lagstiftningen. De exakta gränserna för i vilken omfattning avdelningscheferna skall bistå medlemmarna av landskapsstyrelsen har det inte funnits orsak att slå fast, eftersom den typen av frågor bäst löses inom ramarna för ett projekt som pågår inom landskapsstyrelsen och som gäller tjänstemännens och landskapsstyrelsemedlemmarnas roller.

De uppgifter som skall ankomma på avdelningscheferna och som landskapstyrelsen valt att lyfta fram är de uppgifter som gäller arbetsledningen och ansvaret för avdelningens personal samt uppgiften att se till att de i 2 § fastslagna principerna om öppenhet och allmän serviceskyldighet följs. Vissa uppgifter, t.ex. avtals- och lönefrågor, skall dock liksom i dag skötas centralt. Detta har beaktats i lagtexten. Trots att det inte uttryckligen nämns i lagtexten, bör det anses klart att avdelningschefen har ett särskilt ansvar för budgetarbetet och annan planering på avdelningen.

Bestämmelserna i paragrafen gäller avdelningschefens uppgifter i sin egenskap av avdelningschef. Avdelningschef som också är byråchef skall i sin egenskap av byråchef fullgöra även de uppgifter som ankommer på byråchef.

6 § Medlemmarna av landskapsstyrelsen bär gemensamt det politiska ansvaret för de beslut som fattas av landskapsstyrelsen, oberoende av beslutsnivå. Ansvaret för den allmänna ledningen av den förvaltning som står till landskapsstyrelsens förfogande vilar således på medlemmarna av landskapsstyrelsen. Detta bör anses följa av landskapsstyrelselagen. Från den allmänna ledningsuppgiften har landskapsstyrelsen funnit det ändamålsenligt att särskilja den administrativa ledningen som enligt 1 mom. skall åläggas kanslichefen, som också enligt den gällande lagen har vissa samordningsuppgifter utöver de uppgifter som allmänt ankommer på avdelningscheferna. Den administrativa ledningen består i att se till att tjänstemännen inom den allmänna förvaltningen utför de uppgifter som de påförts och att de gör det på ett formellt riktigt sätt. Detta förutsätts kanslichefen göra genom att övervaka och handleda personalen.

Utöver den administrativa ledningen av den allmänna förvaltningen har i paragrafen ytterligare uppgifter påförts kanslichefen. För att kunna fullgöra de i paragrafen nämnda uppgifterna måste kanslichefen i viss utsträckning ta del av hur tjänstemännen fullgör sina uppgifter. Kanslichefen skall därför ha rätt att vid behov närvara då andra tjänstemän föredrar ärenden samtidigt som det av honom förutsätts att han aktivt kontrollerar att inkomna ärenden bereds och avslutas.

I kanslichefens uppgifter skall inte ingå en direkt skyldighet att övervaka lagligheten av de beslut som fattas vid landskapsstyrelsens sammanträden och vid enskild föredragning. Den principen bör anses framgå av det valda utryckssättet, att övervaka lagligheten inom landskapsstyrelsens allmänna förvaltning. Det kan dock antas att kanslichefen i sitt arbete indirekt kommer att övervaka lagligheten också av de beslut som fattas av medlemmarna i landskapsstyrelsen. Någon rätt eller skyldighet att vidta åtgärder gentemot medlemmarna eller en enskild medlem av landskapsstyrelsen för den händelse att ett lagstridigt beslut fattas följer dock inte av bestämmelserna i denna paragraf. Sådana rättigheter och skyldigheter bör nämligen inte påföras en tjänsteman som skall fungera också som ärendeberedande och beslutande tjänsteman enligt de principer som allmänt gäller för tjänstemän.

Under landskapsstyrelsen finns det förvaltningsenheter som har en mer eller mindre framträdande myndighetsroll, t.ex. polismyndigheten, arbetsförmedlingsbyrån och Ålands hälso- och sjukvård. Dessutom finns landskapets skolor. Kanslichefens rättigheter och skyldigheter bör i så stor utsträckning som möjligt gälla all den landskapsförvaltning som landskapsstyrelsen i något avseende svarar för. Utanför kanslichefens ansvarsområde finns det orsak att ställa endast de delar av landskapets förvaltning som är underställda lagtinget, dvs lagtingets kansli och landskapsrevisorerna samt Ålands delegation i Nordiska rådet.

Av de skäl som anges ovan har i paragrafens 4 mom. kanslichefen ålagts ett begränsat ansvar för i huvudsak all landskapsförvaltning. Att ansvaret, såvitt gäller de övriga delarna av förvaltningen, skall vara begränsat föranleds dels av att den allmänna förvaltningen bör prioriteras i kanslichefens arbete och dels av att det kan finnas särskilda organ tillsatta för ledningen av vissa enheter, t.ex. styrelsen för Ålands Hälso- och sjukvård.

I paragrafen har kanslichefen givits en allmän behörighet att ta emot delgivningar, t.ex. stämningar i civila mål. Denna bestämmelse har inte någon betydelse för beslutsfattandet i landskapsstyrelsen, dvs. för frågan om vem som skall avgöra frågan om vilka åtgärder som skall vidtas med anledning av de handlingar som delgivits. Behörigheten att ta emot delgivningar hör samman med kanslichefens ansvar för fördelningen av inkomna ärenden, vilket regleras på annat ställe i lagen.

7 § Med tanke på vidden av de uppgifter som ankommer på kanslichefen är det nödvändigt att han eller hon i sitt arbete biträds av andra tjänstemän, i första hand av de övriga avdelningscheferna. Eftersom kanslichefen bär det övergripande ansvaret för samordningen mellan avdelningarna och kanslichefens och de andra avdelningschefernas uppgifter överlappar varandra, bedömer landskapsstyrelsen att samarbetet mellan dem bör ske under fasta former. En följd av detta är att samtliga avdelningschefer skall vara skyldiga att delta på de möten som kanslichefen sammankallar. Härigenom kan det förutsättas att de upptagna frågorna underkastas en mera allsidig belysning samtidigt som det skapas goda förutsättningar för att i huvudsak enhetliga principer tillämpas inom hela

förvaltningen. Eftersom samtliga avdelningschefer deltar i arbetet bör den administrativa ledningsgruppen också kunna fungera som det organ där gemensamma och också motstridiga intressen inom de olika avdelningarna tas upp till diskussion.

Den administrativa ledningsgruppen är inte ett organ för beslutsfattande. P.g.a. den utformning paragrafen givits kan ledningsgruppen närmast betraktas som ett organ för samverkan. De eventuella beslut som skall fattas efter att en fråga behandlats i ledningsgruppen förutsätts behandlas och avgöras i den ordning som normalt gäller för ifrågavarande slag av ärenden.

8 § Byrån skall liksom f.n. vara den egentliga ärendehandläggningsenheten. Såsom huvudregel har därför föreskrivits att byråchefen är den som bereder och föredrar byråns ärenden. Eftersom olika byråer är olika stora och uppgiftstyperna också varierar, är det nödvändigt att, liksom enligt gällande bestämmelser, andra tjänstemän vid byrån kan ges i uppdrag att bereda och föredra ärenden.

Bestämmelsen om att byråchefen fördelar byråns ärenden och utför därtill anslutna uppgifter (4 p) har bedömts behövlig med tanke på de större byråerna. I bestämmelsen om att byråchefen fördelar byråns ärenden ingår också en skyldighet att följa beredningen av de ärenden som ankommer på byrån.

I bestämmelserna om byråchefs uppgifter har landskapsstyrelselagen beaktats på ett annat sätt än i 5 § i och med att handläggningen här delats upp i beredning, föredragning och avgörande av ärendet.

9 § Bestämmelserna överensstämmer i huvudsak med motsvarande bestämmelser i den gällande lagen, dock så att den i praktiken vanliga principen om att också andra än avdelnings- och byrącheferna görs till föredragande har beaktats. Dessutom har i paragrafen intagits en uttrycklig bestämmelse om att avdelningschefen skall hållas underrättad om hur beredningen av olika ärenden fortskrider. Denna informationsskyldighet är nödvändig för att avdelningschefen skall kunna leda arbetet vid avdelningen.

10 § Paragrafen överensstämmer i sakligt hänseende med motsvarande bestämmelser i den gällande lagen. Kanslichefen skall dock, i stället för lantrådet, avgöra till vilken avdelning ett ärende hör i sådana fall när oenighet råder.

11 § De behörighetskrav som i den gällande lagen slås fast för olika tjänster är mycket detaljerade och de är alla uppbyggda utgående från det finska utbildningssystemet. Under en längre tid har emellertid en allmän princip om nordisk examensgiltighet tilllämpats inom landskapsförvaltningen. För de flesta tjänster som avdelningschef krävs i dag universitetsutbildning och kravet i framtiden bör vara universitetsutbildning.

I landskapet har det aldrig funnits någon självständig universitetsutbildning och det är

inte realistiskt att förutsätta att det ordnas sådan i framtiden. Sålunda är det nödvändigt att räkna med att de tjänster för vilka det bör uppställas krav på universitetsutbildning också i framtiden kommer att besättas med personer som erhållit sin utbildning utanför landskapet.

Genom medlemskapet i den Europeiska unionen har landskapet förbundit sig att verka bl.a. för att avskaffa de hinder som finns för fri rörlighet för personer mellan medlemsstaterna (Romfördraget Art. 3 c). Den behörighet som utbildningen i olika medlemsstater medför i andra medlemsstater är en av de faktorer som påverkar den fria rörligheten. För olika utbildningar har därför direktiv antagits för att göra det möjligt att arbeta i ett land med en utbildning från ett annat unionsland. Förutom de direktiv som gäller specifika utbildningar finns det två direktiv som är av mera allmän natur, direktivet om en generell ordning för erkännande av examensbevis över behörighetsgivande högre utbildning som omfattar minst tre års studier (89/48/EEG) och direktivet om en generell ordning för erkännande av en behörighetsgivande högre utbildning, en ordning som kompletterar den som föreskrivs i direktiv 89/48/EEG (92/51/EEG). Syftet med direktiven anses allmänt ha uppfyllts dåligt i de olika medlemsstaterna.

Inom de olika medlemsstaterna är variationerna stora i utbildningssystemen. Nivån på den statliga styrningen och den akademiska friheten uppvisar stora skillnader. Trots det anser landskapsstyrelsen att också utbildning från andra länder än de nordiska skall kunna komma i fråga vid utnämningar till de tjänster som nämns i lagen. Någon orsak att acceptera endast utbildning från unionsländerna har landskapsstyrelsen inte funnit att det föreligger.

I utbildningssystemen i olika länder sker ändringar. Också i landskapet är en större förändring aktuell i och med att yrkeshögskoleexamen skall införas (framst. nr 14/1996 - 97). Ett liknande system förekommer också i andra länder. Yrkeshögskoleutbildningen är inte av en sådan natur att den bör jämställas med traditionell universitetsutbildning. En yrkeshögskoleexamen bör därför inte ge behörighet till tjänst som avdelningschef vid den allmänna förvaltningen, oberoende av utbildningens längd. För att utesluta yrkeshögskoleutbildningen har i paragrafen begreppet universitets- och därmed jämförbar högskoleutbildning använts.

Längden på de universitetsutbildningar som leder till examen varierar i olika länder, liksom examensbenämningarna. I t.ex. de nordiska länderna krävs dock vanligen en minst fyraårig utbildning för behörighet till utbildning på forskarnivå, dvs. licentiats- eller doktorsexamen. Sådana examina omfattar i Finland minst 160 studieveckor och i Sverige minst 160 poäng. En sådan examen bör vara minimikravet för behörighet för tjänst som avdelningschef vid den allmänna förvaltningen. För tjänsten som avdelningschef för kansliavdelningen bör huvudregeln vara den att egentlig juristutbildning krävs. Eftersom de olika rättsområdena kan studeras även utanför den traditionella juristutbildningen har kravet på egentlig juristutbildning dock inte gjorts absolut.

12 § Liksom enligt 39 § i den gällande ämbetsverkslagen skall det vara möjligt att på särskilda skäl bevilja undantag från behörighetskraven.

13 § I paragrafen har intagits bestämmelser om att enskilda tjänstemäns uppgifter kan slås fast i befattningsbeskrivningar och att det för de olika avdelningarna kan antas arbetsordningar.

14 § Vid det s.k. centrala ämbetsverket finns det f.n. både tjänster som anges i lagen och tjänster som inte anges i lagen. Dessutom finns det tjänster som genom ikraftträdandet av tjänstemannalagen ombildats från att tidigare ha varit e.o. befattningar.

Eftersom de tjänster som berörs av lagen har olika bakgrund beroende på varierande praxis har landskapsstyrelsen bedömt att det behövs en allmän regel om att tjänsterna överflyttas till den allmänna förvaltningen. Efter att tjänsterna överförts till den allmänna förvaltningen bör det anses klart att de i alla avseenden faller under tjänstemannalagen och den föreslagna lagen om landskapsstyrelsens allmänna förvaltning. För avdelningschefstjänsterna har uttryckliga övergångsbestämmelser införts.

3. Landskapslagen om ändring av landskapslagen om lagberedningen

3 § Av paragrafens 1 mom. följer att det vid lagberedningen finns en tjänst som lagberedningschef och enligt 7 § 4 mom. förutsätts det finnas en tjänst som lagberedningssekreterare.

I paragrafens 3 mom. i dess nuvarande lydelse sägs det att ordinarie och extraordinarie befattningar kan inrättas vid lagberedningen inom ramarna för årsstaten. Efter att tjänstemannalagen för landskapet Åland trätt i kraft finns det dock inte längre vare sig ordinarie eller extraordinarie befattningar inom landskapets förvaltning. När tjänstemannalagen trädde i kraft ombildades nämligen alla landskapets befattningar, såväl fasta som extraordinarie, till tjänster och nya tjänster kan inrättas av landskapsstyrelsen på det sätt som anges i 4 § 2 mom. tjänstemannalagen. För att uppnå bättre överensstämmelse med tjänstemannalagen föreslås 3 mom. ändrat enligt de principer som lagts till grund när förslaget till landskapslag om om landskapsstyrelsens allmänna förvaltning uppgjorts.

4 § Behörighetskraven för tjänsten som lagberedningschef föreslås ändrad utgående från de principer som föreslagits gälla för tjänsterna som avdelningschef vid den allmänna förvaltningen. Med tanke på naturen hos de arbetsuppgifter som förekommer vid lagberedningen har det bedömts nödvändigt att kräva egentlig juristutbildning av den person som skall fungera som chef för lagberedningen. Behörighetskraven för de övriga tjänsterna vid lagberedningen skall fastslås genom landskapsförordning, vilket även det överensstämmer

med de principer som lagts till grund när förslaget till landskapslag om landskapsstyrelsens allmänna förvaltning gjordes upp.

7 § Behörighetskravet för den medlem som förutsätts inneha juristutbildning har anpassats till den förslagna ändringen av 4 § . Dessutom har 4 mom. ändrats så att det framdeles skall ankomma på landskapsstyrelsen att utse en tjänsteman vid lagberedningen till sekreterare i laggranskningsnämnden.

4. Landskapslagen om upphävande av 6 § 3 mom. landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet

I landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet (72/77), nedan kallad offentlighetslagen, finns det bestämmelser bl.a. om vilka myndighetshandlingar som skall vara offentliga och om vilka som skall hemlighållas. De handlingar som skall vara offentliga blir enligt lagen offentliga vid en viss tidpunkt eller när en viss åtgärd vidtagits. Detaljerade bestämmelser härom ingår i lagen. För olika slag av handlingar gäller inte exakt samma regler.

Offentlighetslagen tillämpas på verksamheten inom landskapets och kommunernas myndigheter. Före en handling som skall vara offentlig blivit det betraktas handlingen som ännu inte offentlig. Ur handling som ännu inte är offentlig får enligt 6 § 2 mom. offentlighetslagen uppgift lämnas ut endast med tillstånd av vederbörande myndighet. Denna bestämmelse gäller allmänt de myndigheter som offentlighetslagen skall tillämpas på. Till den del fråga är om utlämnande av uppgifter ur de handlingar som ännu inte är offentliga vid landskapsstyrelsen finns det dock en bestämmelse i 42 § ämbetsverkslagen. Denna bestämmelse i ämbetsverkslagen är äldre än offentlighetslagen och i 6 § 3 mom. offentlighetslagen konstateras det att bestämmelser om lämnande av uppgift ur handling som är under utarbetande i landskapsstyrelsen finns i ämbetsverkslagen.

Syftet bakom bestämmelsen i 42 § ämbetsverkslagen och 6 § 2 mom. offentlighetslagen torde vara detsamma, d.v.s att enskilda tjänstemän saknar rätt att lämna ut uppgifter ur handlingar som ännu inte är offentliga och att det förutsätts ett särskilt beslut av myndigheten för att sådana uppgifter skall få lämnas ut. Det kan således ifrågasättas om 6 § 3 mom. offentlighetslagen och 42 § ämbetsverkslagen överhuvudtaget reglerar offentligheten av innehållet i handlingar som är av en sådan natur att de inte är hemliga på ett annat sätt än 6 § 2 mom. offentlighetslagen. Oberoenda av hur det är med den frågan finns det i dag inte orsak att, på det sätt som tidigare gjorts, ha några särskilda regler för lämnandet av uppgifter ur de handlingar som är under utarbetande i landskapsstyrelsen. Bestämmelsen i 6 § 3 mom. offentlighetslagen föreslås därför upphävd.

5. Landskaplagen om ändring av landskapslagen om tjänstekollektivavtal

2 § För närvarande uppräknas i lagen de tjänster vars innehavare bl.a. har till uppgift att företräda landskapsstyrelsen vid de förhandlingar som lagen förutsätter att skall föras och vid arbetsstrid samt att i övrigt verka som företrädare för arbetsgivaren. Frågan om vilka tjänster som vid varje enskild tidpunkt skall finnas vid landskapsstyrelsen och inom den övriga landskapsförvaltningen är emellertid någonting som landskapsstyrelsen avgör enligt tjänstemannalagen. Vilka tjänster som bör falla utanför tjänstekollektivavtalssystemet är således redan i dag beroende av vilka beslut landskapsstyrelsen fattar. Till den del fråga är om den allmänna förvaltningen skall beluten om vilka andra tjänster som skall finnas utöver avdelningschefstjänsterna publiceras i en landskapsförordning.

Innehållet i en lag bör inte göras avhängigt av beslut som fattas av landskapsstyrelsen. I paragrafen föreslås därför framdeles nämnas endast de tjänster som förutsätts finnas enligt annan lagstiftning, medan det skall ankomma på landskapsstyrelsen att utse de övriga företrädarna för arbetsgivaren.

Landskapsstyrelsen har för avsikt att avgöra frågan om vilka tjänstemän som skall företräda arbetsgivaren i samråd med de tjänstemannaföreningar som är parter i förhandlingarna om tjänstekollektivavtal.

6. Landskapslagen om upphävande av landskapslagen om semester för landskapets tjänstemän

De bestämmelser som gäller semester för landskapets tjänstemän ingår f.n. i en lag, landskapslagen om semester för landskapets tjänstemän (27/74).

När systemet med tjänstekollektivavtal för landskapets tjänstemän infördes år 1978 gjordes semesterförmånerna liksom många andra förmåner för tjänstemännen avtalbara. De överenskommelser som ingås inom ramarna för tjänstekollektivavtalssystemet gäller, om de är förmånligare för tjänstemännen, framom bestämmelser i lag (2 § 1 mom. landskapslagen om tjänstekollektivavtal).

I fråga om semesterförmåner skall enligt den gällande lagstiftningen iakttas ett sådant förfarande att först överenskommer landskapsstyrelsen och tjänstemannaföreningarna om ändring av semesterförmånerna och ett eventuellt förslag till ändring av lagen föreläggs därefter lagtinget. Oberoenda av vad lagtinget beslutar så står dock det ingångna avtalet fast, till den del de avtalade förmånerna är fördelaktigare för tjänstemännen än de lagstadgade förmånerna.

Landskapsstyrelsen har låtit utreda vilka bestämmelser i den gällande semesterlagen som inte kan vara föremål för reglering genom tjänstekollektivavtal. Härvid framkom att endast lagens 13,15 och 16 §§ rör angelägenheter som inte är avtalbara. Det huvudsakliga

innehållet i de nämnda paragraferna är att arbetsgivaren förbehålls rätten att bestämma när en enskild tjänsteman får ta ut sin semester.

Enligt landskapsstyrelsens uppfattning är det inte önskvärt att det i lag finns betämmelser om angelägenheter som är föremål för överenskommelser enligt tjänstekollektivavtalssystemet. Eftersom inte heller de angelägenheter som regleras i 13, 15 och 16 §§ är av en sådan natur att de bör finnas i lag, anser landskapsstyrelsen att landskapslagen om semester för landskapets tjänstemän kan upphävas och regelverket om semester för landskapets tjänstemän i stället intas i en landskapsförordning. Detta har beaktats i det i framställningen ingående förslaget till landskapslag om ändring av 37 § tjänstemannalagen.

7. Landskapslagen om ändring av 37 § tjänstemannalagen för landskapet Åland

37 § Paragrafen innehåller i dag endast ett konstaterande av att det finns särskilda bestämmelser om semester för landskapets tjänstemän.

Såsom framhållits i detaljmotiveringen till förslaget om upphävande av den gällande lagen om semester för landskapets tjänstemän faller de flesta frågor som rör semester för landskapets tjänstemän under tjänstekollektivavtalssysemet. De frågor som inte kan vara föremål för avtalen är av en sådan natur att det inte är ändamålsenligt att bryta ut dem ur det regelverk som finns för de avtalbara frågorna. En landskapsförordning bör därför framdeles finnas i stället för den gällande lagen om semester för landskapets tjänstemän. En erforderlig fullmaktsbestämmelse, som alltså är nödvändig endast med tanke på de icke-avtalbara frågorna, har intagits i paragrafen. Avsikten är att liksom för närvarande ett enhetligt regelverk skall finnas. I detta skall således ingå både de avtalbara och de icke-avtalbara reglerna som rör landskapstjänstemännens semester.

Landskapsstyrelsen föreslår att lagtinget antar följande lagar

1. LANDSKAPSLAG

om ändring av landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse

I enlighet med lagtingets beslut, tillkommet i den ordning 55 § lagtingsordningen föreskriver,

upphävs 1 § 3 mom., 3 § samt kapitelrubriken för 4 kap. och 21, 22, och 23 §§ landskapslagen den 5 november 1971 om Ålands landskapsstyrelse (42/71), av dessa lagrum 21 § sådan den lyder i landskapslagen den 10 maj 1973 (26/73) och 22 § sådan den lyder i landskapslagen den 12 september 1995 (76/95),

ändras 11 § 2 och 4 mom., av dessa lagrum 2 mom. sådant det lyder i landskapslagen den 12 september 1995 (76/95), samt

fogas till lagen en ny 2a § som följer:

2a §

Landskapsstyrelsen biträds i sitt arbete av olika förvaltningsorgan. Om de förvaltningsorgan som skall finnas stadgas genom landskapslag.

Varje del av landskapsstyrelsens förvaltning skall vara underställd lantrådets eller viss ledamots ansvar.

11 §

- -

Landskapsstyrelsen kan genom enhälligt beslut hänskjuta visst eller vissa slag av på densamma ankommande ärenden att avgöras antingen av den ordinarie medlem av landskapsstyrelsen som är ansvarig för den del av förvaltningen där ärendet handläggs eller av tjänsteman. Sådant beslut skall återkallas om två av landskapsstyrelsens ordinarie medlemmar det kräver. Beslutanderätt som delegerats till tjänsteman kan utövas utan föredragning, om detta särskilt anges i landskapsstyrelsens beslut.

- -

Kan vid enskild föredragning eller tjänstemannaföredragning föredragandens förslag till beslut inte godkännas eller anser den beslutande att ärendet är av en sådan vikt att det bör avgöras vid landskapsstyrelsens sammanträde, skall ärendet upptas vid landskapsstyrelsens sammanträde.

- -

Denna lag träder i kraft den

---

2. LANDSKAPSLAG
om Ålands landskapsstyrelses allmänna förvaltning

I enlighet med lagtingets beslut stadgas:

1 §

Uppgift

Ålands landskapsstyrelses allmänna förvaltning har till uppgift att biträda landskapsstyrelsen och dess medlemmar i de ärenden och andra uppgifter som ankommer på landskapsstyrelsen samt att ge service till allmänheten.

2 §

Öppenhet och allmän serviceskyldighet

Arbetet vid landskapsstyrelsens allmänna förvaltning skall bedrivas under så stor öppenhet som lagstiftningen om allmänna handlingars offentlighet medger.

Tjänsteman vid landskapsstyrelsens allmänna förvaltning skall lämna upplysningar, vägledning, råd och annan liknande hjälp till enskilda i frågor som är av en sådan natur att de handläggs inom den allmänna förvaltningen. Hjälpen skall lämnas i den utsträckning som det är lämpligt och skäligt med hänsyn till frågans natur, den enskildes behov av hjälp, verksamheten inom den allmänna förvaltningen och tjänstemannens förutsättningar att fullgöra sina arbetsuppgifter.

3 §

Avdelningar och byråer

Landskapsstyrelsens allmänna förvaltning består av sex avdelningar. Dessa är kansliavdelningen, finansavdelningen, social- och miljöavdelningen, utbildnings- och kulturavdelningen, näringsavdelningen samt trafikavdelningen. Dessutom finns det en lagberedning, om vilken det finns särskilda bestämmelser.

Varje avdelning består av en eller flera byråer som kan indelas i enheter i enlighet med vad därom stadgas genom landskapsförordning.

Vid varje avdelning finns det en avdelningschef och vid varje byrå en byråchef. En av byråcheferna eller annan tjänsteman vid avdelningen kan vid behov utses till biträdande avdelningschef, som vid förfall för avdelningschefen fullgör dennes åligganden. Avdelningschef kan vara chef för en av avdelningens byråer.

Om de övriga tjänster som finns vid de olika avdelningarna och om behörighetskrav för tjänsterna stadgas genom landskapsförordning. Dessutom kan det finnas tillfälliga tjänstemän samt personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

4 §

Avdelningarnas verksamhetsområde

Det huvudsakliga verksamhetsområdet för de olika avdelningarna är:

1) för kansliavdelningen, författningsenliga frågor, offentlig förvaltning, externa relationer, allmän ordning och säkerhet samt samhällsplanering,

2) för finansavdelningen, landskapets ekonomi och den ekonomiska utvecklingen i landskapet,

3) för social- och miljöavdelningen, välbefinnandet hos människor, djur och miljön,

4) för utbildnings- och kulturavdelningen, utbildning och idrott samt kultur jämte kulturminnesvård,

5) för näringsavdelningen, främjandet av näringarna, sysselsättningen och regional balans samt

6) för trafikavdelningen, trafikfrågor.

5 §

Avdelningschefs uppgifter

Avdelningschefen leder verksamheten vid avdelningen.

Utöver de uppgifter som enligt andra bestämmelser ankommer på avdelningschef skall denne:

1) bistå och informera landskapsstyrelsen och den för avdelningen ansvarige medlemmen av landskapsstyrelsen i ärenden som handläggs vid avdelningen och i de övriga uppgifter som faller inom avdelningens verksamhetsområde,

2) fördela och prioritera avdelningens ärenden och de övriga uppgifter som påförts avdelningen mellan avdelningens byråer och därvid tillse att det finns en rättvis arbetsfördelning mellan de olika byråerna liksom även att det arbete som bedrivs vid byråerna bedrivs i samverkan med andra byråer samt i överensstämmelse med 2 §,

3) handlägga ärenden som gäller anställande av personal vid avdelningen samt personalens rättigheter och skyldigheter, om uppgiften inte skall handhas av annan samt

4) handleda avdelningens personal.

Avdelningschefen har rätt att närvara och yttra sig när annan tjänsteman vid avdelningen föredrar ett ärende för avgörande.

6 §

Särskilda uppgifter för avdelningschefen vid kansliavdelningen

Avdelningschefen för kansliavdelningen handhar den administrativa ledningen av landskapsstyrelsens allmänna förvaltning.

Avdelningschefen för kansliavdelningen skall hålla sig underrättad om förhållandena inom den allmänna förvaltningen. Han eller hon skall handlägga ärenden som gäller organisatoriska frågor samt ta initiativ till och utarbeta planer för de administrativa

reformer och förbättringar som kan behövas samt fullgöra andra uppgifter i enlighet med vad landskapsstyrelsen därom beslutar.

Det ankommer på avdelningschefen för kansliavdelningen att övervaka lagligheten inom landskapsstyrelsens allmänna förvaltning samt att tillse att de olika avdelningarna samverkar och att verksamheten bedrivs på ett även i övrigt ändamålsenligt sätt. På begäran av landskapsstyrelsen är han eller hon skyldig att avge utlåtande över lagligheten av åtgärd som landskapsstyrelsen planerar vidta.

Avdelningschefen för kansliavdelningen har rätt att närvara och att yttra sig när annan tjänsteman föredrar ett ärende för avgörande.

Bestämmelserna i 1 och 3 mom. gäller i tillämpliga delar även andra delar av landskapsstyrelsens förvaltning samt de landskapets förvaltningsenheter som är underställda landskapsstyrelsen.

Avdelningschefen för kansliavdelningen har rätt att på landskapsstyrelsens vägnar ta emot delgivningar.

7 §

Administrativ ledningsgrupp

I sin uppgift att handha den administrativa ledningen av den allmänna förvaltningen biträds avdelningschefen för kansliavdelningen av de andra avdelningscheferna. På kallelse av honom eller henne sammankommer avdelningscheferna för att ta del i behandlingen av de frågor som han eller hon upptar.

På kallelse av avdelningschefen för kansliavdelningen är även annan tjänsteman vid den allmänna förvaltningen skyldig att närvara och ta del i behandlingen av viss fråga.

8 §

Byråchefs uppgifter

På byråchef ankommer:

1) att bistå och informera den för byrån ansvarige medlemmen av landskapsstyrelsen i de ärenden som ankommer på byrån och i de övriga uppgifter som skall fullgöras vid byrån,

2) att bistå avdelningschefen i dennes uppgift att leda arbetet vid avdelningen och hålla avdelningschefen informerad om de ärenden som handläggs vid byrån,

3) att bereda och vid enskild föredragning och tjänstemannaföredragning föredra de ärenden som påförts byrån, om inte uppgiften uppdragits åt annan tjänsteman vid byrån,

4) att fördela byråns ärenden mellan de tjänstemän som finns på byrån och därvid tillse att det finns en rättvis arbetsfördelning på byrån samt tillse att arbetet vid byrån bedrivs i överensstämmelse med 2 § samt

5) att avgöra de ärenden som landskapsstyrelsen beslutar att byråchefen skall avgöra.

9 §

Ärendeberedning

Ärende som handläggs inom den allmänna förvaltningen bereds självständigt av den tjänsteman som handlägger ärendet. Om ärendet skall föredras av annan skall ärendet beredas i samråd med den som skall föredra ärendet.

Avdelningschefen skall hållas informerad om hur beredningen av olika ärenden på avdelningen fortskrider.

10 §

Ärendefördelning mellan avdelningarna

Ett ärende handläggs vid den avdelning till vars verksamhetsområde ärendet hör. Om ärendet hänför sig till flera avdelningars verksamhetsområde, handläggs ärendet vid den avdelning till vilken ärendet huvudsakligen hör.

Om oenighet råder om var ett ärende skall handläggas avgörs frågan av avdelningschefen för kansliavdelningen.

11 §

Behörighetskrav för avdelningschef

Behörig för tjänsten som avdelningschef för kansliavdelningen är den som inom juridisk fakultet avlagt en i 2 mom. avsedd examen eller avlagt en annan i 2 mom. avsedd examen med lämplig ämneskombination i vilken ingår tillräckliga studier i juridiska ämnen samt är väl förtrogen med ledarskap och förvaltningsuppgifter.

Behörig för tjänst som avdelningschef för annan avdelning är den som vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagt en examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier och innehåller en lämplig ämneskombination samt har erfarenhet av ledarskap och förvaltningsuppgifter.

12 §

Undantag från behörighetskraven

Från de i 11 § föreskrivna behörighetskraven kan landskapsstyrelsen om särskilda skäl föreligger bevilja undantag.

13 §

Fullmaktsbestämmelse

För varje avdelning kan vid behov antas en arbetsordning med närmare bestämmelser om hur arbetet skall bedrivas vid avdelningen.

För de olika tjänsterna kan vid behov antas befattningsbeskrivningar.

14 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den och genom lagen upphävs landskapslagen om landskapet Ålands centrala ämbetsverk (25/73).

De tjänster som vid denna lags ikraftträdande finns vid landskapets centrala ämbetsverk överförs vid ikraftträdandet till landskapsstyrelsens allmänna förvaltning. Vid ikraftträdandet indras dock tjänsterna som kanslichef, finanschef, socialchef, utbildningschef, chef för näringsavdelningen och överingenjör i vilkas uppgift ingår att förestå avdelningen samt inrättas sex tjänster som avdelningschefer varvid ordinarie innehavare av tjänst som indras förflyttas till tjänsten som avdelningschef för den avdelning som han eller hon tidigare förestått.

Av verkställigheten av denna lag förutsatta åtgärder får vidtas före ikraftträdandet.

---

3. LANDSKAPSLAG

om ändring av landskapslagen om lagberedningen

I enlighet med lagtingets beslut **ändras** 3 § 3 mom., 4 § samt 7 § 2 och 4 mom. landskapslagen den 10 mars 1972 om lagberedningen (13/72) som följer :

3 §

\- -

Genom landskapsförordning stadgas om de tjänster som, utöver tjänsten som lagberedningschef, skall finnas vid lagberedningen.

4 §

Behörig för tjänsten som lagberedningschef är den som inom juridisk fakultet vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagt en examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier och har erfarenheter av ledarskap och förvaltningsuppgifter.

Genom landskapsförordning stadgas om behörighetskrav för annan tjänst vid lagberedningen.

7 §

\- -

Laggranskningsnämnden består av lagberedningschefen och två fasta medlemmar som förordnas av landskapsstyrelsen. Till fasta medlemmar kan utses personer som genom sin

tidigare verksamhet anses ha förvärvat för lagberedningsarbetet erforderlig förmåga och skicklighet och en av dem skall ha avlagt en sådan examen som anges i 4 § 1 mom. Landskapsstyrelsen utser en av medlemmarna till ordförande. De fasta medlemarna förordnas för två år i sänder.

- -

Landskapsstyrelsen utser en tjänsteman vid lagberedningen till sekreterare i laggranskningsnämnden.

Denna lag träder i kraft den

4.

LANDSKAPSLAG
om upphävande av 6 § 3 mom. landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet

I enlighet med lagtingets beslut stadgas:

1 §

Genom denna lag upphävs 6 § 3 mom. landskapslagen den 19 juli 1977 om allmänna handlingars offentlighet (72/77).

2 §

Denna lag träder i kraft den

5.

LANDSKAPSLAG
om ändring av 2 § landskapslagen om tjänstekollektivavtal

I enlighet med lagtingets beslut **ändras** 2 § 4 mom. landskapslagen den 19 april 1978 om tjänstekollektivavtal (22/78), sådant det lyder i landskapslagen den 5 december 1989 (80/89), som följer:

2 §

- -

Det ankommer på avdelningscheferna vid kansli-, finans- samt utbildnings- och kulturavdelningen vid landskapsstyrelsens allmänna förvaltning, på de övriga tjänstemän

vid den allmänna förvaltningen som landskapsstyrelsen utser samt på polischefen vid Ålands polisdistrikt och förvaltningschefen vid Ålands hälso- och sjukvård att företräda landskapsstyrelsen vid förhandlingar enligt denna lag och när arbetsstrid uppstår samt att i övrigt verka som företrädare för arbetsgivaren. Om justeringen av avlöningen för de tjänster som avses i detta moment samt om arvoden för deras innehavare beslutar landskapsstyrelsen.

- -

Denna lag träder i kraft den

6.

LANDSKAPSLAG

om upphävande av landskapslagen om semester för landskapets tjänstemän

I enlighet med lagtingets beslut stadgas:

1 §

Genom denna lag upphävs landskapslagen den 28 mars 1974 om semester för landskapets tjänstemän (27/74).

2 §

Denna lag träder i kraft den

7.

LANDSKAPSLAG

om ändring av 37 § tjänstemannalagen för landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut **ändras** 37 § tjänstemannalagen den 6 augusti 1987 för landskapet Åland (61/87) som följer:

37 §

Om semester för landskapets tjänstemän stadgas genom landskapsförordning.

Denna lag träder i kraft den

Mariehamn den 3 april 1997

L a n t r å d

Roger Jansson

Föredragande ledamot

Roger Nordlund

1. LANDSKAPSLAG
om ändring av landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse

I enlighet med lagtingets beslut, tillkommet i den ordning 55 § lagtingsordningen föreskriver,

upphävs 1 § 3 mom., 3 § samt kapitelrubriken för 4 kap. och 21, 22, och 23 §§ landskapslagen den 5 november 1971 om Ålands landskapsstyrelse (42/71), av dessa lagrum 21 § sådan den lyder i landskapslagen den 10 maj 1973 (26/73) och 22 § sådan den lyder i landskapslagen den 12 september 1995 (76/95),

ändras 11 § 2 och 4 mom., av dessa lagrum 2 mom. sådant det lyder i landskapslagen den 12 september 1995 (76/95), samt

fogas till lagen en ny 2a § som följer:

Gällande lydelse	*Förslagen lydelse*
1 §	1 §
Landskapsstyrelsen biträdes av landskapets centrala ämbetsverk.	**Upphävs**
2a §	2a §
(Ny paragraf)	**Landskapsstyrelsen biträds i sitt arbete av olika förvaltningsorgan. Om de förvaltningsorgan som skall finnas stadgas genom landskapslag.** **Varje del av landskapsstyrelsens förvaltning skall vara underställd lantrådets eller viss ledamots ansvar.**
3 §	3 §
Lantrådet åligger att övervaka att lagtingets beslut och förfoganden upptages till behandling i landskapsstyrelsen samt leda och utöva tillsynen över det centrala ämbetsverket och landskapets förvaltning i övrigt. Lantrådet företräder landskapet i förekommande rättsärenden inför domstolar och	Upphävs.

myndigheter samt äger kära och svara för landskapet.

11 §

Landskapsstyrelsen kan genom enhälligt beslut hänskjuta visst eller vissa slag av på densamma ankommande ärenden att avgöras antingen av den ordinarie medlem av landskapsstyrelsen, som enligt 22 § är ansvarig för den avdelning eller byrå varifrån ärendet föredras, eller av avdelnings- eller byråchef. Sådant beslut skall återkallas om två av landskapsstyrelsens ordinarie medlemmar det kräver. Beslutanderätt som delegerats till avdelnings- eller byråchef kan utövas utan föredragning, om detta särskilt anges i landskapsstyrelsens beslut.

Omfattas icke vid enskild föredragning eller vid föredragning inför avdelnings- eller byråchef föredragandens förslag i visst ärende eller anser den beslutande att ärendet är av sådan vikt att det bör avgöras i plenum, skall detsamma föredragas inför landskapsstyrelsen.

4 kap.

Centrala ämbetsverket.

11 §

Landskapsstyrelsen kan genom enhälligt beslut hänskjuta visst eller vissa slag av på densamma ankommande ärenden att avgöras antingen av den ordinarie medlem av landskapsstyrelsen **som är ansvarig för den del av förvaltningen där ärendet handläggs eller av tjänsteman**. Sådant beslut skall återkallas om två av landskapsstyrelsens ordinarie medlemmar det kräver. Beslutanderätt som delegerats till tjänsteman kan utövas utan föredragning, om detta särskilt anges i landskapsstyrelsens beslut.

Kan vid enskild föredragning eller **tjänstemannaföredragning** föredragandens förslag **till beslut inte godkännas** eller anser den beslutande att ärendet är av en sådan vikt att det bör avgöras **vid landskapsstyrelsens sammanträde**, skall **ärendet upptas vid landskapsstyrelsens sammanträde.**

4 kap.

Upphävs

21 §

Vid landskapets centrala ämbetsverk finnes för de särskilda förvaltningsgrenarna föjande sex avdelningar:

1) kansliavdelningen;
2) finansavdelningen;
3) social- och hälsovårdsavdelningen;
4) utbildningsavdelningen;
5) näringsavdelningen; samt
6) trafikavdelningen.

För handläggning av ärendena är avdelningarna uppdelade i byråer.

Dessutom finnes vid landskapsstyrelsen en särskild lagberedning varom särskilt stadgas.

21 §

Upphävs

22 §

Avdelning eller byrå inom centrala ämbetsverket och andra organ som underlyder landskapsstyrelsen underställs lantrådets eller viss ledamots ansvar enligt de grunder lagtinget bestämmer när landskapsstyrelsen tillsätts. Väljs landskapsstyrelsens medlemmar genom proportionella val, beslutar dock landskapsstyrelsen om fördelningen av ansvarsområdena.

22 §

Upphävs

23 §

Angående det centrala ämbetsverket i övrigt samt angående innehavare av tjänster och befattningar vid detsamma stadgas särskilt.

23 §

Upphävs

Denna lag träder i kraft den

3. LANDSKAPSLAG
om ändring av landskapslagen om lagberedningen

I enlighet med lagtingets beslut **ändras** 3 § 3 mom., 4 § samt 7 § 2 och 4 mom. landskapslagen den 10 mars 1972 om lagberedningen (13/72) som följer :

Gällande lydelse	*Förslagen lydelse*
3 §	3 §
Inom ramen för i ordinarie årsstaten anvisade anslag kan vid lagberedningen inrättas ordinarie och extraordinarie befattningar.	**Genom landskapsförordning stadgas om de tjänster som, utöver tjänsten som lagberedningschef, skall finnas vid lagberedningen.**
4 §	4 §
Kompetensvillkor för lagberedningschefen och lagberedningssekreteraren är juriskandidatexamen eller tidigare högre rättsexamen. Lagberedningschefen bör därjämte ha ådagalagt god administrationsförmåga. Kompetensvillkor för övriga tjänstemän är för arbetsuppgifterna nödig utbildning och erfarenhet.	**Behörig för tjänsten som lagberedningschef är den som inom juridisk fakultet vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagt en examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier och har erfarenheter av ledarskap och förvaltningsuppgifter.** **Genom landskapsförordning stadgas om behörighetskrav för annan tjänst vid lagberedningen.**
7 §	7 §
Laggranskningsnämnden består av lagberedningschefen och tvenne av landskapsstyrelsen förordnade fasta medlemmar, vilka genom sin tidigare verksamhet anses ha förvärvat för lagberedningsarbetet erforderlig förmåga och skicklighet samt av vilka en skall ha avlagt juriskandidatexamen eller tidigare högre rättsexamen. Landskapsstyrelsen utser bland dem ordförande. De fasta medlemmar-	Laggranskningsnämnden består av lagberedningschefen och **två** fasta medlemmar **som förordnas av landskapsstyrelsen. Till fasta medlemmar kan utses** personer som genom sin tidigare verksamhet anses ha förvärvat för lagberedningsarbetet erforderlig förmåga och skicklighet **och en av dem** skall ha avlagt **en sådan examen som anges i 4 § 1 mom.** Landskapsstyrelsen utser **en av med-**

na förordnas på två år i sänder. **Tjänstgöringsperioden begynner den 1 februari det år landskapsstyrelsens mandattid vidtager.**

Lagberedningssekreteraren är sekreterare i laggranskningsnämnden.

lemmarna till ordförande. De fasta medlemmarna förordnas **för** två år i sänder.

Landskapsstyrelsen utser en tjänstman vid lagberedningen till sekreterare i laggranskningsnämnden.

Denna lag träder i kraft den

5. LANDSKAPSLAG
om ändring av 2 § landskapslagen om tjänstekollektivavtal

I enlighet med lagtingets beslut **ändras** 2 § 4 mom. landskapslagen den 19 april 1978 om tjänstekollektivavtal (22/78), sådant det lyder i landskapslagen den 5 december 1989 (80/89), som följer:

Gällande lydelse	*Förslagen lydelse*
2 §	2 §
I enlighet med vad landskapsstyrelsen bestämmer ankommer det på avdelningscheferna vid Ålands landskapsstyrelses centrala ämbetsverks kansli-, finans- och utbildningsavdelningar, byråcheferna vid kansliavdelningens avtals- och personalbyrå samt byggnads- och brandskyddsbyrå, polismästaren vid Ålands polisdistrikt samt chefläkaren vid Ålands centralsjukhus att företräda landskapsstyrelsen vid förhandlingar enligt denna lag och när arbetsstrid uppstår samt att i övrigt verka som företrädare för arbetsgivaren. Om justering av avlöningen för här avsedda tjänster samt om arvoden till deras innehavare beslutar landskapsstyrelsen.	**Det ankommer på avdelningscheferna vid kansli-, finans- samt utbildnings- och kulturavdelningen vid landskapsstyrelsens allmänna förvaltning, på de övriga tjänstemän vid den allmänna förvaltningen som landskapsstyrelsen utser samt på polischefen vid Ålands polisdistrikt och förvaltningschefen vid Ålands hälso- och sjukvård** att företräda landskapsstyrelsen vid förhandlingar enligt denna lag och när arbetsstrid uppstår samt att i övrigt verka som företrädare för arbetsgivaren. Om justeringen av avlöningen för **de tjänster som avses i detta moment** samt om arvoden **för** deras innehavare beslutar landskapsstyrelsen.
	Denna lag träder i kraft den

7. LANDSKAPSLAG
om ändring av 37 § tjänstemannalagen för landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut **ändras** 37 § tjänstemannalagen den 6 augusti 1987 för landskapet Åland (61/87) som följer:

Gällande lydelse	*Förslagen lydelse*
37 §	37 §
Angående tjänstemans semester gäller vad därom är särskilt stadgat eller med stöd av landskapslagen om tjänstekollektivavtal överenskommet.	**Om semester för landskapets tjänstemän stadgas genom landskapsförordning.**
	Denna lag träder ikraft den